

Lid van de

Frieze milieu federatie

Stichting Groene Ster Duurzaam!
Postbus 8501
8903 KM Leeuwarden

KvK nummer 63187078

Correspondentie: bestuur@groenesterduurzaam.nl

Groene Ster Duurzaam!

Aan: De minister van defensie

Betreft: Zienswijze op het voorontwerp van de Wet op de defensiegereedheid –
strijd met Europese natuurbeschermingsverplichtingen

Bijlagen: geen

Datum: 3 juli 2025
Verzonden via het [internetconsultatie-portal van overheid.nl](https://internetconsultatie-portal.van.overheid.nl)

Excellentie,

Met deze zienswijze spreekt *Stichting Groene Ster Duurzaam* haar zorgen uit over de verenigbaarheid van het voorontwerp van de Wet op de defensiegereedheid met het bindende Europese natuurrecht, in het bijzonder de Vogelrichtlijn (Richtlijn 2009/147/EG) en de Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG).

1. Gebiedsbescherming: strijd met artikel 6 Habitatrichtlijn

Volgens artikel 6, lid 3 van de Habitatrichtlijn moeten plannen en projecten die mogelijk significante gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden onderworpen worden aan een passende beoordeling. Het voorontwerp lijkt echter ruimte te bieden voor versnelde procedures of uitzonderingen zonder dergelijke toetsing, wat de rechtszekerheid aantast en natuurgebieden in gevaar brengt.

2. Soortenbescherming: schending van artikelen 5 en 12

Zowel de Vogel- als de Habitatrichtlijn bevatten verbodsbepalingen die bescherming bieden aan soorten in hun natuurlijke leefomgeving. Het voorontwerp laat maatregelen toe die deze bescherming kunnen ondermijnen, zonder dat duidelijk is hoe aan de uitzonderingscriteria van artikel 9 (Vogelrichtlijn) en artikel 16 (Habitatrichtlijn) wordt voldaan.

3. Onvoldoende ecologische waarborgen

De wet biedt brede bevoegdheden voor defensie-gerelateerde handelingen, maar het ontbreekt aan ecologische randvoorwaarden, wetenschappelijke toetsing en onafhankelijke monitoring. Daardoor dreigt afbreuk te worden gedaan aan de verplichtingen van Nederland als EU-lidstaat.

4. Jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EU

Onze zorgen worden bevestigd door vaste rechtspraak van het Hof van Justitie, zoals bijvoorbeeld:

- *C-127/02 (Waddenzee)*: passende beoordeling vereist bij mogelijke significante effecten.
- *C-191/05 (Portugal)*: bescherming mag niet beperkt blijven tot formeel aangewezen soorten.
- *C-209/04 (Oostenrijk)*: ecologische toetsing is onmisbaar, ook bij nationale belangen.
- *C-473/19 en C-474/19 (Zweedse Boskap)*: verbodsbepalingen gelden ook bij onbedoelde schade; instandhoudingsstatus is geen verzachtende factor.
- *C-66/23 (Griekse SPA-arrest)*: ook niet-doelsoorten binnen SBZ's genieten volledige bescherming.

5. Effecten buiten het Natura 2000-gebied

Het voorontwerp lijkt uitsluitend te kijken naar soorten die zich binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied bevinden. Echter, ecologische effecten zoals geluid, lichtvervuiling of verstoring door militaire activiteiten kunnen ook impact hebben op soorten buiten die grenzen, die functioneel afhankelijk zijn van het beschermde ecosysteem. Deze indirecte effecten vallen eveneens onder artikel 6 van de Habitatrichtlijn en moeten worden meegenomen in de passende beoordeling.

6. Governance, belangenverstrengeling en onafhankelijkheid van ecologisch advies

In de huidige praktijk lijkt Defensie aanzienlijke invloed te hebben op de invulling van natuurcompensatie – waaronder locatie, aard en omvang – bij eigen projecten die natuurwaarden aantasten. Hoewel andere ministeries formeel betrokken zijn, bestaat het risico dat Defensie zelf mede de omvang van benodigde compensatie bepaalt. Transparante besluitvorming en onafhankelijke ecologische expertise zijn cruciaal om de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen.

Daarom bepleiten wij dat terrein-beherende organisaties (TBO's) instemmingsrecht krijgen bij zowel de keuze van het ecologisch adviesbureau als bij de formulering van de onderzoeksvraag in het kader van de passende beoordeling. Tevens moet worden vastgelegd dat TBO's op kosten van Defensie een onafhankelijke contra-expertise kunnen laten uitvoeren.

7. Aanbeveling

Onze stichting verzoekt u het voorontwerp dusdanig aan te passen dat het:

- volledig aansluit op de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn en de jurisprudentie van het EU-Hof over die bepalingen;
- een verplichte passende beoordeling omvat voor defensie-gerelateerde handelingen;
- strikte uitzonderingsregels volgt bij soortenbescherming;
- ecologische toetsing en compensatiebeleid onderbrengt bij een onafhankelijke instantie buiten de operationele invloed van Defensie of andere departementen;
- instemming of contra-expertise garandeert voor TBO's bij ecologisch onderzoek;
- expliciet rekening houdt met effecten op soorten buiten Natura 2000-gebieden én met de bescherming van niet-doelsoorten binnen SBZ's, conform arrest C-66/23.

De Europese natuurwetgeving is rechtstreeks verbindend en prevaleert boven nationaal recht. In het belang van rechtsgelijkheid, ecologische integriteit en institutionele betrouwbaarheid is het cruciaal dat deze wetgeving niet wordt ondergraven.

Hoogachtend,

mr. drs. Th.C. van Gelder
voorzitter